

*Dorota Sikora-Fernandez**

POLITYKA MIEJSKA WOBEC PROBLEMÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH BĘDĄCYCH SKUTKIEM KRYZYSU GLOBALNEGO

1. WSTĘP

Polityka miejska jest integralnym elementem działań na rzecz rozwoju lokalnego. Jej istotą jest świadome oddziaływanie władz na funkcjonowanie miasta jako całości. Nie ma wątpliwości, co do faktu, iż miasta przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Jednocześnie wzrastająca liczba mieszkańców w obszarach zurbanizowanych niesie za sobą pogarszanie się warunków bytowych oraz spadek jakości życia. W wielu miastach ujawniają się problemy wynikające z oddziaływania zewnętrznych czynników, chociażby takich, jak efekty kryzysu globalnego, jaki miał miejsce w 2007 roku.

Milton Friedman stwierdził, że przyczyną Wielkiego Kryzysu, jaki miał miejsce w latach 1929–1933, jak innych okresów ciężkiego bezrobocia, nie była wewnętrzna niestabilność gospodarki opartej na własności prywatnej, a złe zarządzanie rządu [Taylor, 2010, s. 118]. To stwierdzenie częściowo odnosi się do sytuacji współczesnych miast, w których problemy wynikające z endogenicznych czynników spotęgowane zostały przez nieskuteczną politykę miejską lub po prostu jej brak.

Nie ulega wątpliwości, iż rozwój miast przynosi korzyści nie tylko w skali lokalnej, ale także jest czynnikiem społeczno-gospodarczego rozwoju całego kraju. Kondycja polskich miast jest również istotna z punktu widzenia możliwości wykorzystania środków finansowych pochodzących z funduszy europejskich. Na problemy wewnętrzne polskich miast, związane z prawami własności czy nieskuteczną polityką przestrzenną, mogą w najbliższym czasie nałożyć się problemy globalne, związane z załamaniem rynku nieruchomości oraz pojawieniem się globalnych inwestorów wykorzystujących niską wartość nieruchomości. Istotne zatem staje się zbadanie w jakim stopniu i jakimi instrumentami polityki miejskiej można zapobiegać pojawianiu się kolejnych negatywnych efektów.

* Dr, adiunkt, Katedra Zarządzania Miastem i Regionem, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego.

Celem niniejszego artykułu jest identyfikacja problemów społeczno-gospodarczych pojawiających się na skutek kryzysu globalnego oraz określenie roli polityki miejskiej w przewyżczeniu tych problemów.

2. KRYZYS GLOBALNY A KRYZYS MIASTA

Pomimo tego, iż wielu autorów wskazuje na słabości związane z reakcją i funkcjonowaniem rynku nieruchomości podczas wystąpienia kryzysu, a także bezpośrednio po nim, niewiele uwagi poświęca się wewnętrznym regulacjom, lokalnej polityce rozwoju, roli czynników endogenicznych oraz aspektów społecznych, w jakich modele rozwoju jednostek miejskich są osadzone [Garcia, 2010, s. 967]. Porównując efekty kryzysu w różnych krajach, chociażby na rynku nieruchomości, nie trudno zauważyć różnice w intensywności nasilenia tych skutków, a także ich powiązań z innymi obszarami gospodarki, jak na przykład rynek pracy czy realizacja inwestycji infrastrukturalnych. Główne różnice istniejące pomiędzy krajami wynikają przede wszystkim z rozwoju ich gospodarek, ale także z historii i różnych wyborów politycznych na przestrzeni wielu lat oraz z istnienia i sprawnego funkcjonowania instytucji regulujących kwestie miejskie.

Badania nad rozwojem miast dotyczą szeregu kwestii, począwszy od zagadnień społecznych, historycznych, poprzez gospodarcze, urbanistyczne oraz te, związane z zarządzaniem obszarami miejskimi. Współcześni badacze podejmujący problematykę zarządzania rozwojem miast w szczególności zwracają uwagę na zagadnienia dotyczące rozwoju zrównoważonego, nowych procesów dokonujących się w przestrzeni miejskiej oraz kwestii działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie odnowy miast.

Istniejąca literatura naukowa poświęcona badaniom nad kryzysem i odnową miast dotyczy jednak w głównej mierze spraw związanych z niekorzystną strukturą demograficzną społeczności miejskich, pauperyzacji centrów miast, spadkiem jakości usług publicznych oraz kurczeniem się bazy ekonomicznej. Poza Polską dochodzą do tego sprawy związane z istniejącymi napięciami rasowymi i tworzeniem się gett mniejszości narodowych. Ożywiona debata na temat kryzysu miast do tej pory dotyczyła jednak głównie kryzysu finansów miejskich (*urban fiscal crisis*) i kładziono w niej nacisk przede wszystkim na zmniejszanie nierówności społecznych poprzez stosowanie instrumentów pomocy społecznej i opieki nad najuboższymi grupami społecznymi.

Kryzys miast jest definiowany w literaturze jako szereg wzajemnie powiązanych ze sobą procesów, w wyniku których miasto lub jego część ulegają degradacji ekonomicznej, wyrażonej wzrostem bezrobocia, rozpadem rodzin, wzrostem przestępczości oraz degradacją zabudowy [Majer, 2010, s. 232]. Odzwierciedleniem kryzysu są zatem niekorzystne warunki hamujące rozwój

lub wprost prowadzące do upadku miasta w obszarze społecznym, ekonomicznym i przestrzennym [Bateman i Hochman, 1971, s. 346]. Inaczej mówiąc, kryzys miejski oznacza zestaw złożonych problemów, które jeśli występują łącznie, tworzą warunki dla spadku jakości usług publicznych świadczonych w mieście. Problemy te są inne dla miast w krajach rozwiniętych, inne natomiast w krajach rozwijających się [Jacobs, 1997, s. 127]. W krajach rozwiniętych problemy dotyczą głównie odejścia od gospodarki opartej na przemyśle, degradacji środowiska oraz niewydolności infrastruktury technicznej, podczas gdy w krajach rozwijających się są one związane z zmianami demograficznymi, rosnącymi nierównościami społecznymi oraz restrukturyzacją gospodarki.

Zupełnie inny wymiar miał globalny kryzys finansowy, jaki rozpoczął się w 2007 roku w Stanach Zjednoczonych. Jego skutki dotknęły także kraje europejskie. Kryzys światowy ma jednak swoją genezę w latach wcześniejszych, kiedy to w Stanach Zjednoczonych rozszerzono możliwość zaciągania kredytów hipotecznych przez osoby o niskim statusie materialnym. Późniejsze podniesienie stóp procentowych spowodowało u znacznej części osób brak możliwości spłaty zaciągniętych kredytów. Banki, zajmując hipoteki i próbując w szybkim tempie sprzedać zajmowane nieruchomości doprowadziły do drastycznej obniżki cen nieruchomości, a tym samym do bankructwa największych funduszy i banków inwestycyjnych. Problemy finansowe zostały także zwielokrotnione poprzez zabezpieczenie obligacji kredytami i pożyczkami hipotecznymi o wysokiej stopie ryzyka [Taylor, 2010, s. 38]. Działania te doprowadziły również do kryzysu zaufania na rynku międzybankowym, a tym samym do załamania na rynkach pracy, surowców i nieruchomości w skali globalnej.

Powstrzymanie kryzysu miasta oznacza w praktyce, iż polityczni decydenci są w stanie, pomimo istniejących problemów, nadal sprawować kontrolę, jak również stosować takie instrumenty, które zapewnią ciągłość dostarczania usług publicznych i zagwarantują przynajmniej *status quo* w obszarze społeczno-gospodarczym. W praktyce oznacza to jednak stworzenie mechanizmów zapewniających przywrócenie funkcji kontrolnych nad sektorem finansowym na poziomie krajowym oraz stworzenie instrumentarium zapobiegającego wymuszaniu przez prywatny sektor finansowy przywilejów związanych z rynkiem nieruchomości.

W literaturze przedmiotu od dwóch lat zaczynają pojawiać się dyskusje na temat odporności miast i regionów na pożądane i niepożądane warunki społeczno-ekonomiczne. Koncentracja uwagi na „odporności miejskiej” pozwala przesunąć ciężar pytania jak miejskie i regionalne systemy gospodarcze w kontekście instytucjonalnym, dostosowują się do zmieniających się warunków gospodarczych. Odporność społeczno-gospodarcza miasta lub regionu jest w tym wypadku postrzegana jako systemowa zdolność do rozwiązania problemów, w sposób który gwarantuje długoterminową i stabilną ścieżkę rozwoju [Lang, 2012, s. 286]. Jej wyznacznikiem jest zatem skuteczna polityka miejska.

3. PROBLEMY SPOŁECZNO-GOSPODARCZE MIAST, POWSTAŁE NA SKUTEK KRYZYSU GLOBALNEGO

Miasta są systemami społeczno-gospodarczymi, złożonymi z szeregu elementów połączonych ze sobą relacjami o różnym charakterze. Przekształcenia wewnętrznych struktur miast, a często całych układów osadniczych, są naturalną konsekwencją dokonujących się w przestrzeni procesów gospodarczych, przemian cywilizacyjnych oraz ewolucji modelu konsumpcji i związanej z nią oczekiwań i potrzeb ludzi. Przemiany powodują, iż miasta napotykać na szereg problemów, trudnych do rozwiązania w oparciu o lokalne zasoby. Do najczęściej spotykanych należą:

- niekontrolowana urbanizacja i związany z nią *urban sprawl*,
- wysoka energochłonność miast,
- kongestia,
- zanieczyszczenie środowiska.

Ponadto, w wymiarze polskim, do wyżej wymienionych problemów można dodać następujące:

- postępująca dewastacja obszarów centralnych miast, będąca skutkiem wieloletnich zaniedbań remontowych,
- nieład architektoniczny i przestrzenny,
- zamykanie przestrzeni publicznej i instytucjonalnej,
- niuregulowane stosunki własnościowe w odniesieniu do nieruchomości,
- brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- niekorzystna struktura własności zasobów mieszkaniowych oraz gruntów budowlanych w strategicznych obszarach funkcjonowania miast.

Wyżej wymienione problemy są efektem oddziaływania wewnętrznych (krajowych lub miejskich) czynników związanych z prowadzeniem takiej, czy innej polityki rozwoju na szczeblu krajowym i lokalnym. Skutki kryzysu globalnego, jakie dotyczą miast na świecie, są efektem globalnych powiązań instytucjonalnych i gospodarczych, a także mają zupełnie inny wymiar. Załamanie na rynkach nieruchomości pociągnęło za sobą lawinę problemów w obszarze gospodarczym oraz społecznym. Należą do nich:

- wzrost liczby osób niezdolnych do spłaty zaciągniętych kredytów hipotecznych,
- spowolnienie gospodarcze,
- wyższa stopa bezrobocia,
- spadek produkcji przemysłowej,
- dług publiczny,
- przesuwanie się rynków finansowych oraz innowacji do krajów azjatyckich.

Władze publiczne, działając na rzecz rozwoju miast, powinny koncentrować swoją uwagę na wytyczonych celach społecznych i gospodarczych oraz popra-

wie warunków bytowych mieszkańców. Problemy wynikające z kryzysu globalnego nie są oczywiście w całości możliwe do rozwiązania na szczeblu lokalnym. Domeną władzy miejskiej są jednak takie wybory polityczne, których konkretyzacja poprzez dobór odpowiednich instrumentów, przynosi pożądane przeobrażenia w sferze realnej.

4. ROLA POLITYKI MIEJSKIEJ W KREOWANIU ROZWOJU LOKALNEGO

Polityka miejska jest elementem polityki publicznej realizowanej przez władze publiczne. W literaturze przedmiotu wskazano dwa modele kreowania i realizacji polityki miejskiej. Pierwszy – model kolektywistyczny, którego istotą jest podejmowanie działań służących interesom społeczności lokalnej – zakłada, że polityka miejska jest narzędziem „systemu sprawowania władzy obejmującym jednostki i konkretne zbiorowości miejskie dla dobra publicznego, w imię szeroko podejmowanego społecznego interesu, jakim jest wspólny dobrobyt” [Majer, 1999, s. 122–123]. Drugi model – dystrybutywny – opiera się na zasadzie selektywnej dystrybucji dóbr publicznych, koncentrując działania na wybranych odbiorcach [Majer, 1999, s. 123].

Globalizacja, ze wszystkimi jej aspektami, spowodowała zmianę sposobu postrzegania spraw miejskich w kontekście zarządzania miastem. Procesy integracji gospodarczej i społecznej, często w skali globalnej, powodują zacieranie się różnic społecznych, gospodarczych i środowiskowych w przyjętych standardach dotyczących jakości życia w miastach. Miasta stają się ośrodkami najnowszych dziedzin działalności, koncentrują szereg funkcji, często o znaczeniu ponadlokalnym, stają się miejscem funkcjonowania korporacji transnarodowych. Tym samym nie funkcjonują już w zamkniętej przestrzeni regionalnej, a stają się elementem sieci globalnej. Oznacza to zmniejszanie wagi klasycznych czynników rozwoju miast na rzecz kilku innych, które zyskują na znaczeniu. Jednym z nowych czynników może być wspomniana w części dotyczącej istniejącego stanu wiedzy, jest właśnie systemowa zdolność do rozwiązywania problemów.

W przypadku pojawiających się oddziaływujących na miasto problemów zewnętrznych, wynikających z kryzysu globalnego, niezmiernie ważne jest posiadanie rozwiązań prawnych, pozwalających, wyznaczających normy, procedury i praktyki, stanowiące zinstytucjonalizowane formy zachowania w reakcji na zmianę warunków społeczno-gospodarczych. Zbiorem takich rozwiązań jest odpowiednio skonstruowana polityka miejska.

Polityka miejska może być rozumiana dwojako:

- jako polityka władzy publicznej w odniesieniu do miast i obszarów zurbanizowanych – będą to działania podejmowane na szczeblu krajowym lub regionalnym na rzecz wzmocnienia roli miast w rozwoju kraju,
- jako polityka władz lokalnych, realizowana przez samorząd terytorialny.

Polityka miejska jest zatem zaplanowaną działalnością władz, ustaloną i prowadzoną we współpracy z innymi podmiotami realizującymi swe cele i zaspokajającymi swe potrzeby na terenie miasta. Jest to działalność zorganizowana i celowa. Prowadzić powinna do realizacji jasno określonych zadań przy użyciu metod i instrumentów możliwych do łatwej oceny z punktu widzenia ich racjonalności i efektywności. Realizacja zadań wynikających z polityki miejskiej służy jednocześnie realizacji celów władzy, która za tę politykę jest odpowiedzialna [Grochowski, 2005, s. 71].

Celem polityki miejskiej, w ujęciu ogólnym, powinno być podejmowanie takich działań, które zagwarantują optymalny rozwój społeczności lokalnej, wyrażony poprzez korzystne warunki bytowe, wysoki stopień zaspokojenia zbiorowych potrzeb wspólnoty lokalnej oraz skuteczne i efektywne dostarczanie dóbr publicznych. Nadrzędnym zadaniem władz lokalnych jest zatem stwarzanie warunków zapewniających rozwój lokalny [Szewczuk, Kogut-Jaworska i Ziolo, 2011, s. 66]. Biorąc pod uwagę powyższe założenia, niezbędne jest, aby do zadań polityki miejskiej włączyć:

1. Działania na rzecz poprawy życia w miastach.
2. Opracowanie efektywnego systemu opieki społecznej.
3. Rozbudowę i modernizację istniejącej infrastruktury.
4. Polepszenie jakości dostarczania usług publicznych.
5. Działania regulujące system zagospodarowania przestrzennego miast.

Rozwój rozumiany jest jako proces długofalowych zmian ilościowych i jakościowych dokonujących się w gospodarce oraz społeczeństwie. Zmiany ilościowe sfery gospodarczej można oceniać poprzez wielkości ekonomiczne, a są to w szczególności rozmiary inwestycji, dochodów, zatrudnienia oraz konsumpcji. Zmiany jakościowe dotyczą postępu technologicznego, powiązań wewnątrzgospodarczych, czy chociażby jakości przestrzeni miejskiej i zaspokojenia potrzeb społecznych [Markowski, 2008, s. 13–14]. W odniesieniu do sfery społecznej wzrost może być oceniany wskaźniki wykształcenia, zdrowotności, a zmiany jakościowe na podstawie preferencji konsumenckich, sposobu spędzania wolnego czasu, poziomu świadomości, postaw obywatelskich.

Rozwój miasta (w wymiarze administracyjnym gminy), inaczej zwany rozwojem lokalnym, jest procesem zachodzącym w wyniku wykorzystywania miejscowych zasobów, służącym zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej oraz umiejętności zagospodarowania zewnętrznych zasobów, warunkujących rozwój funkcji dochodotwórczych. Współczesne koncepcje rozwoju podkreślają wagę czterech warunków koniecznych do spełnienia, aby można było mówić o występowaniu rozwoju w kategoriach efektywności. Są to:

1. Endogeniczne czynniki wzrostu,
2. Poziom rozwoju przedsiębiorczości,
3. Równowaga ekologiczna,
4. Powiązania z obszarami zewnętrznymi [Kuciński, 2010, s. 22].

Problemy, jakie występują we współczesnych miastach, wymagają ze strony władz publicznych profesjonalizacji w sferze zarządzania. Bez sprawnego rozwiązywania wielu kwestii, takich chociażby jak komunikacja, mieszkalnictwo, zaopatrzenie w wodę, zagospodarowanie odpadów, racjonalne gospodarowanie przestrzenią, modernizacja różnych form zabudowy, edukacja, opieka zdrowotna, eliminowanie do minimum patologii społecznych, poprawne układanie stosunków społecznych, kształtowanie struktur społecznych, stymulowanie rozwoju funkcji dochodotwórczych, zrównoważony rozwój miasta w długim okresie nie jest możliwy. Z tego względu domeną władz publicznych powinno być kreowanie odpowiedniej do sytuacji polityki miejskiej, a także jej realizacja przy wyborze odpowiednich metod i instrumentów, pozwalających na sprawne regulowanie stosunków społecznych i świadczenie usług publicznych, tak, aby eliminować niekorzyści wynikające nie tylko z nadmiernej kumulacji ludności w centrach miast, jak i na terenach sąsiadujących z nimi, ale także powstałych w wyniku oddziaływania czynników zewnętrznych [Stawasz i Sikora-Fernandez, 2012].

5. POLITYKA MIEJSKA NA POZIOMIE KRAJOWYM

W dążeniach do zrównoważonego, harmonijnego rozwoju państwa niezbędne staje się skonstruowanie polityki miejskiej na szczeblu krajowym. W Polsce przez wiele lat brakowało jest jasno określonej i realizowanej polityki planistycznej i strategicznej państwa odnośnie polityki miejskiej, zarówno w stosunku do dużych aglomeracji, jak i miast średnich i małych. Po II wojnie światowej Polska weszła na drogę gospodarki centralnie planowanej. Ustanowienie władzy ludowej związane było z przeprowadzeniem reformy rolnej oraz z nacjonalizacją podstawowych środków produkcji. Wraz z budową państwa socjalistycznego nastąpiła zmiana w układzie czynników kształtujących stosunki gospodarcze, przede wszystkim w obszarze własności, w polskich miastach. Nie wdrożono także żadnego ukształtowanego, skutecznego systemu zarządzania rozwojem miast. Brakowało i często nadal brakuje wielu uregulowań dotyczących gospodarki ziemią, zasobami mieszkaniowymi, systemu podatków lokalnych, standardów urbanistycznych, zarządzania przestrzenią publiczną [Stawasz i Sikora-Fernandez, 2012].

Warto zauważyć również, że wśród głównych priorytetów Unii Europejskiej, dotyczących miast, znajduje się wspieranie zintegrowanej polityki miejskiej na rzecz zrównoważonego wspomaganie rozwoju obszarów miejskich w celu wzmocnienia roli miast na rzecz nowej polityki spójności. W kończącym się obecnie okresie programowania postanowiono zwiększyć rolę miast w polityce spójności UE, biorąc pod uwagę przede wszystkim rolę miast w realizacji celów Strategii Lizbońskiej. Strategia ta koncentruje się na czterech obszarach:

1. Innowacyjność – w kontekście rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.
2. Liberalizacji rynków finansowych oraz energii, transportu oraz telekomunikacji.
3. Pobudzaniu rozwoju przedsiębiorczości, przede wszystkim poprzez wprowadzenie ułatwień w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.
4. Dążeniu do spójności społecznej, poprzez kształtowanie nowego modelu świadczenia pomocy socjalnej.

Znakomita większość wyżej wymienionych działań podejmowana jest w obszarach zurbanizowanych, należało zatem wzmocnić rolę miasta w rozwoju społeczno-gospodarczym krajów członkowskich. Efektem takiego działania było stworzenie przez część krajów członkowskich narodowych polityk miejskich, uwzględniających znaczenie miast w stymulowaniu rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego.

Należy podkreślić, że Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w Polsce opracowało założenia Krajowej Polityki Miejskiej do 2020 roku, wpisujące się w Strategię Europa 2020. Krajowa Polityka Miejska rozumiana jest w tym dokumencie, jako celowe, ukształtowane terytorialnie działania państwa, na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, oraz wykorzystania ich potencjałów w procesach rozwoju kraju [*Założenia Krajowej polityki...*, 2012]. Strategicznym celem takiej polityki będzie wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Osiągnięcie tego celu uzależnione jest od osiągnięcia zaproponowanych celów szczegółowych:

- Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.
- Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmocnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.
- Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.
- Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.
- Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych [*Założenia Krajowej polityki...*, 2012].

W projekcie wskazano także główne wyzwania stojące przed polityką miejską, między innymi przeciwdziałanie degradacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej obszarów miejskich oraz wyzwania horyzontalne, które w specyficzny sposób ujawniają się w miastach. Można domniemywać, że znajdują się wśród nich problemy związane z kryzysem globalnym z początku obecnego milenium.

6. ZAKOŃCZENIE

Łagodzenie negatywnych skutków rozwoju miasta nie jest działaniem wystarczającym, a zapobieganie efektom zewnętrznym występującym w wyniku funkcjonowania miasta coraz częściej wydaje się nieskuteczne. Istotne jest zatem stworzenie przez władze lokalne efektywnej polityki miejskiej. Poza tym niezbędne staje się stworzenie krajowej polityki wobec miast na szczeblu krajowym. Rozwój miast powinien być bowiem autonomicznym celem polityki społeczno-gospodarczej kraju, tak, aby sprostać wyzwaniom stojącym przed miastami w dobie kryzysu światowego.

W odniesieniu do rzeczywistości polskiej, wyzwania jakie stoją przed władzą publiczną, to przede wszystkim stworzenie instrumentów przeciwdziałających ewentualnym skutkom kryzysu globalnego w miastach – dotyczą one przede wszystkim uregulowania stosunków własnościowych w odniesieniu do nieruchomości miejskich oraz przeciwdziałania spekulacji gruntami w miastach. Ponadto niezbędne jest wprowadzenie systemowych rozwiązań dotyczących problemów istniejących od dawna, dotyczących przekształceń funkcjonalnych ugorów miejskich, procesów rewitalizacji i działań na rzecz odnowy miast oraz zapobiegania widocznej w Polsce przyspieszonej suburbanizacji.

Słowa kluczowe: miasto, polityka miejska, kryzys miast.

LITERATURA

- Bateman W., Hochman H.M. (1971), *Social Problems and the Urban Crisis: Can Public Policy Make a Difference*, „American Economic Review”, Vol. 61, Issue 2
- Garcia M. (2010), *The Breakdown of the Spanish Urban Growth Model: Social and Territorial Effects of the Global Crisis*, „International Journal of Urban and Regional Research”, Vol. 34.4.
- Grochowski M. (2005), *Polityka miejska a kształtowanie struktury przestrzennej miasta metropolitalnego*, „Prace i Studia Geograficzne”, T. 35, Warszawa
- Jacobs B. (1997), *Urban Crisis: Complexity and Risk – An Editorial Statement*, „Journal of Contingencies and Crisis Management”, Vol. 5, Issue 3
- Majer A. (2010), *Socjologia i przestrzeń miejska*, PWN, Warszawa
- Kuciński K. (2010), *Przedsiębiorczość a rozwój regionalny w Polsce*, Difin, Warszawa
- Lang T. (2012), *How Do Cities and Regions Adapt to Socio-Economic Crisis? Towards an Institutional Approach to Urban and Regional Resilience*, „Raumforschung und Raumordnung”, Vol. 70, Issue 4
- Majer A. (1999), *Miasta Ameryki. Kryzys i polityka odnowy*, Studia KPZK PAN, T. CVII, PWN, Warszawa
- Markowski T. (2008), *Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego i regionalnego*, [w:] Z. Strzelecki (red.), *Gospodarka regionalna i lokalna*, PWN, Warszawa

- Stawasz D., Sikora-Fernandez D., *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego jako instrument służący zrównoważonemu rozwojowi miast*, [w:] A. Maciejewska (red.), *Gospodarka przestrzenna w świetle wymagań strategii zrównoważonego rozwoju*, Studia KPZK PAN, Warszawa
- Szewczuk A., Kogut-Jaworska M., Ziolo M. (2011), *Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka*, C.H. Beck, Warszawa
- Taylor J.B. (2010), *Zrozumieć kryzys finansowy*, PWN, Warszawa
- Założenia Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2020. Projekt. 2012*, <http://www.mrr.gov.pl> [dostęp: 10.12.2012]

Dorota Sikora-Fernandez

URBAN POLICY IN THE CONTEXT OF SOCIO-ECONOMIC PROBLEMS ARISING FROM GLOBAL CRISIS

Summary

A crisis of a city is typically regarded as synonymous to the crisis of public finance – it arises from insufficient investments by the local and national public sector. However, contemporary cities face also other challenges, apart from the obvious lack of financial resources – such as effects of the global crisis which are caused predominantly by the actions of the private sector. The problems of contemporary cities require that public authorities professionalize in their approach to management. Sustainable, long-term development of a city will not be possible, unless many issues such as: communication, housing, water supply, waste management, rational management of space, modernization of various forms of development, education, health care, preventing social pathologies, proper social relations, shaping social structures or stimulating the development of income-generating functions are efficiently solved. That is why creating an adequate urban policy and implementing it with the use of appropriate methods and instruments which allow for efficient regulation of social relations and public service provision should be the domain of public authorities.

Keywords: city, urban policy, urban crisis.